

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ МІНІСТЕРСТВА ЕКОНОМІКИ
ТА З ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ НАН УКРАЇНИ
ВИЩА ШКОЛА РИНКОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ У КАТОВИЦАХ (ПОЛЬЩА)
КАНАДСЬКЕ БЮРО МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНА СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КРИВОРІЗЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ЧДТУ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ МІНІСТЕРСТВА
ЕКОНОМІКИ ТА З ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ НАН УКРАЇНИ
ВИЩА ШКОЛА РИНКОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ У
КАТОВИЦАХ (ПОЛЬЩА)
КАНАДСЬКЕ БЮРО МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНА СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КРИВОРІЗЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ЧДТУ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

**МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15-17 вересня 2004 року**

ЧЕРКАСИ ЧДТУ 2004

Матеріали конференції висвітлюють стратегічні питання розвитку економіки, вдосконалення податкової, інвестиційної та амортизаційної політики, інвестиційної привабливості регіонів, галузей і підприємств, інтенсифікації інтеграційних процесів та інші актуальні проблеми сучасної економіки, менеджменту та маркетингу.

Подані матеріали містять методологічні та методичні підходи, що можуть заслуговувати на увагу широкого кола фахівців.

Редакційна колегія:

Герасимчук З.В. – д.е.н., професор, Луцький технологічний університет

Гринькова В.М. – д.е.н., професор, Харківський державний економічний університет

Качала Т.М. – д.е.н., професор, Черкаський державний технологічний університет

Лапко О.О. – д.е.н., професор, зав. відділу економічного прогнозування та інноваційної політики інституту економічного прогнозування НАНУ

Нусінов В.Я. – д.е.н., професор, Криворізький технічний університет

Турило А.М. – д.е.н., професор, Криворізький технічний університет

Харічков С.К. – д.е.н., професор, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Хомяков В.І. – д.е.н., професор, Черкаський державний технологічний університет

Якубовський М.М. – д.е.н., професор, Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки та питань європейської інтеграції України

Яценко В.М. – д.е.н., професор, Черкаський державний технологічний університет

Заступник відповідального редактора: *Бєлінські В.М.* – к.е.н., доцент.

Науковий секретар *Мокієнко Ю.М.*

Редакційна колегія вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є безперечними. Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

Теорія і практика сучасної економіки. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції: Черкаси, 15-17 вересня 2004 року./ Відповідальний редактор Хомяков В.І. – Черкаси: ЧДТУ, 2004. – 311 с.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ФАКТОРА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Колодізев О.М. к.е.н., доцент
Харківський державний економічний університет

Досвід розвитку економік більшості розвинених країн світу підтверджує постулат загального успіху – інноваційній моделі розвитку економіки немає альтернативи. Аналіз процесів розвитку в різних сферах діяльності свідчить про те, що основою позитивних змін є різного роду нововведення у науці, техніці, організації і т.д., що втілені в нові вироби або послуги, технології, методи організації промислового виробництва, тобто інновації. Головна мета науково-інноваційного процесу полягає в отриманні загальних результатів, реалізація яких на практиці призведе до прибуткової діяльності підприємств.

Для вітчизняної економіки саме інновації й інноваційний розвиток є тією рушійною силою, що спроможна задовольнити вимоги сучасності та потреби майбутнього економічного розвитку на інноваційних засадах. Значення й важливість впровадження принципів інноваційної діяльності зумовлюється насамперед тим, що найбільш вагомі технічні, технологічні, організаційні, економічні й управлінські заходи, пов'язані з виробництвом нової продукції. Конкурентоспроможність на світовому ринку все більше залежить від продукції, в основі якої лежать нові знання. Промисловість завжди залежала від доступу до природних ресурсів, їх достатньої кількості. Але на сьогодні індустрія як ніколи має потребу в наукових кадрах, нововведеннях, освіті. Ефективний розвиток продуктивних сил відбувається при тісній взаємодії науки і нових технологій з виробництвом. Так С.М.Ілляшенко визначає інноваційний розвиток як процес господарювання, що спирається на безупинний пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту.

В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів необхідно максимально використовувати реально існуючі нечисленні джерела їх формування, ретельно здійснювати їх пошук, аналіз і підбір, оптимізувати їх структуру. Фінансування інноваційної діяльності будь-якого суб'єкту господарювання охоплює грошові відносини з іншими суб'єктами і банківськими установами, що виникають у процесі їх, забезпечення. Основними принципами організації фінансування є такі як: цільова орієнтація системи; логічність, обґрунтованість та юридична захищеність

заходів і механізмів, що використовуються; багатоваріантність джерел фінансування; широта кола технічних і технологічних нововведень та напрямків їх практичного використання; адаптивність і гнучкість системи фінансування.

В сучасних умовах серед головних джерел фінансування інноваційної діяльності можна виділити наступні: прибуток та надходження від основних видів діяльності підприємств; фінансові ресурси, які залучаються на фінансовому ринку; фінансові ресурси, які надходять як наслідок перерозподілу (страхові відшкодування, дивіденди, бюджетні асигнування тощо).

Серед проблем української економіки можна визнати головною проблему пошук джерел капіталу для фінансування інноваційних програм, насамперед на стартових етапах і особливо у сфері наукомістких виробництв. Не можна також вважати розв'язаними, скажімо, проблеми кредитного забезпечення потреб економіки інноваційного типу. В рамках вирішення цієї проблеми вирішальним є завдання з підвищення уваги фінансово-кредитних установ до реального сектора економіки. Для цього необхідно забезпечити розвиток таких елементів сучасного ринкового господарства, як інвестиційне фінансування, венчурний капітал і фонди, що його акумулюють, ринок акцій для малих і середніх підприємств.

Одна з причин недостатності кредитного забезпечення може полягати в тому, що ресурсна база вітчизняних комерційних банків, тобто загальний фонд акумульованих коштів недостатній для забезпечення не лише інноваційних, а й виробничих процесів у реальному секторі економіки. Дефіцит пропозиції кредитних коштів впливає на те, що підприємства використовують кредитні ресурси на поповнення своїх обігових коштів, а не на реалізацію інноваційних проектів. Так Статистика свідчить про недостатньо позитивну тенденцію змін в структурі розміщення грошової маси. Так структура заощаджень фізичних осіб погіршилася – частка строкових депозитів населення у банках зменшилася з 85% в 1996-му до 74% у 2002 році.

Позитивним фактом є збільшення за цей період абсолютного обсягу строкових депозитів унаслідок зростання вкладів фізичних осіб у банках України більш як у 9 разів. Структура розміщення коштів суб'єктів господарювання поліпшується теж дуже повільно: на кінець 2002 р. частка їх строкових депозитів у комерційних банках становила менше 30%, коштів до запитання – більш як 70%. Факт перевищення короткострокових кредитних вкладень банків більш як у 2,5 рази довгострокових не можна вважати позитивним із точки зору на інноваційні пріоритети розвитку соціально-економічної системи України. Усе це не може не позначатися на обсягах, ціні та напрямках використання кредитних ресурсів. На нашу думку, можна зробити висновок про неефективність функціонування кредитного механізму як частини

фінансового механізму інноваційної системи країни за останній період.

На думку П.Велфенса, Україна належить до країн, які не мають ефективного механізму трансформації заощаджень громадян в інвестиції, а також внутрішнього джерела довгострокових ресурсів. Тому сьогодні, можливості фінансування інноваційних проектів в Україні у формі банківських кредитів істотно обмежені.

Досвід країн із розвиненою ринковою економікою свідчить про позитивний вплив венчурних форм фінансування на динаміку економічного зростання й зайнятості. Країни Західної Європи і Японія вживають заходів із метою стимулювання розвитку венчурного капіталу, послуговуючись досвідом США у цій сфері. Без сумніву, вивчення цього досвіду буде корисним при вирішенні виходу української економіки на шлях прискореного розвитку. При цьому необхідно зазначити, що в Україні є набір чинників, необхідних для розвитку венчурного бізнесу. Високий науково-технічний і кадровий потенціал, потенціал підприємницької активності є основою для його реалізації.

Необхідно зазначити, що саме банківський сектор економіки України є ключовим елементом ринкової інфраструктури, який повинен сприяти інноваційному розвитку економіки, але наповнення економіки фінансовими ресурсами під інноваційні проекти відбувається поки що повільно. Однак у цій сфері присутні значні резерви, які можна задіяти в економічній системі країни для цілей фінансування інноваційних проектів.

НЕОБХІДНІСТЬ УРАХУВАННЯ ЕКСПОРТНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕСІ СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ ЕКОНОМІКИ.

Кутідзе Л.С., к.е.н., доцент
Запорізькій державний університет

Інтеграція України у світовий економічний простір є обов'язковою умовою подальшого розвитку держави. Саме орієнтація на глобальні зміни і тенденції, їх прогнозування на довгостроковий період, адекватна державна політика можуть допомогти зайняти їй гідне місце на світовому ринку.

Тому урахування особливостей розвитку світової системи господарювання, а також виявлення реальних можливостей і напрямків інтеграції України до неї повинні визначати критерії структурної перебудови економіки країни. Важливим фактором успішної трансформації економіки є розширення зовнішньої торгівлі. В зв'язку з цим, актуальним питанням для держави є визначення ефективних напрямків експортної діяльності.

Стратегія економічного розвитку України	
Герасимчук З. В., Ткачук В. Р., Джерела формування та нарощування інвестиційного потенціалу регіонів України	3
Гриньова В.М. Методологія стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства	5
Соловійов В.М., Кучеренко С.А., Семьонов Д.Є. Нелінійний аналіз сучасного стану валютного ринку	8
Хомяков В.І., Вяткіна Т.Г. Джерела фінансування ефективної економіки	11
Соловійов В.М., Нагібас А.О., Сердюк О.А. Моделювання критичних явищ у складних фінансово-економічних системах	14
Якубовський М.М. Промисловість України: проблеми та перспективи розвитку	16
Стеченко Д. М., Андрющенко К. А. Наукові аспекти створення туристичних кластерів в регіоні	19
Тимошенко Л.М., Гришкін В.О. Про стратегію дій регіонів в контексті змісту і розбудови соціальної держави на національних теренах	21
Хомяков В.І., Вяткіна Т.Г., Бакум І.В. Джерела фінансування ефективної економіки	24
Шарапов О.Д., Соловійова В.В. Порівняльний аналіз нелінійної динаміки фондових ринків України і США	26
Березовський К.В. Актуальні проблеми в практиці стратегічного управління підприємством	29
Виноградова О.В. Мотиваційні основи стратегічних змін	31
Головінов О. М. Трудовий потенціал як складова потенціалу національної економіки	34
Колодізєв О.М. Формування ефективного механізму кредитного забезпечення як фактора інноваційного розвитку економіки	37
Кутідзе Л.С. Необхідність урахування експортної складової в процесі структурної перебудови економіки	39
Нечасєв В.П., Одягайло Б.М. Еволюція первинних форм організації виробництва та управління ними в трансформаційній економіці	42
Петкова Л.О. Регіональна стратегія управління якістю економічного зростання	44
Скрипніченко О.П. Ендогенна теорія зростання та українська інноваційна модель	47
Софіщенко І. Я. Цільові пріоритети фінансової стратегії України у контексті проблем її інтеграції у світове господарство	51
Танцюра О.А. Спеціальні (вільні) економічні зони (СЕЗ) та спеціальні режими інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку (ТПР) – потужний механізм економічного зростання регіонів	55
Ткаченко Т.І. Ретроспективний аналіз сталого розвитку туризму як поліфункціонального явища	56
Черчик Л.М. Рекреаційні потреби та їх класифікація	59
Ходжаян А.О. Доходи домогосподарств та населення як фактор і передумова забезпечення сталого економічного зростання	62
Бігдаш В.Д. До питання про напрямки дослідження задач формування вітчизняної системи соціального страхування	64
Гребенюк С.М., Моторний В.І. Впровадження цукропереробного кластеру в Черкаській області	67
Микитенко В.В. Стратегія стійкого розвитку паливно-енергетичного комплексу	70
Голян В.А. Регіональні проблеми сталого розвитку водогосподарського комплексу	72
Єрмоленко В.А. Теоретичні витоки і передумови голодомору 1932-1933 років	75